

Силабус курсу

Назва українською мовою	Гармонія	
Назва англійською мовою	Harmony	
Код	02 Культура і мистецтво	
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Фахова кваліфікація	фортепіано, оркестрові струнні інструменти, оркестрові духові та ударні інструменти, народні інструменти, хорове диригування, музикознавство, композиція, оперно-симфонічне диригування, спів	
Освітня програма	Освітньо-професійна	
Рівень освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти	
Рік навчання	1 рік (1,2 семестри)	
Форма навчання	Денна/заочна	
Кількість годин / кредитів ЕСТ	120/4	
Розподіл годин за видами занять	Лекційні та практичні заняття	Самостійні заняття
	30+30 годин - денна форма 8+10 години – заочна форма	60 годин – денна форма 102 години – заочна форма
Контрольні заходи	Залік – 1 семестр Екзамен – 2 семестр	
Статус дисципліни	обов'язкова; цикл фундаментально-професійних дисциплін	
Мова викладання	українська	

Кадрове забезпечення

Викладач, кафедра	Кафедра теорії музики та композиції: Александрова Наталія Глібівна, канд. мист., професор; Сергієва Оксана Володимирівна, канд. мист., доцент; Бородавкін Сергій Олексійович, канд. мист, доцент; Годіна Інна Василівна, канд. мист., доцент;
Е-mail та інші Контакти	+38(096-115-72-73) alekcandrova.n@gmail.com +380672567354, sana27ok@gmail.com +38 (066)192-93-05 innavaltornochki@ukr.net, +38(050) 333-28-30 partiturov.opera@gmail.com

Цілі та предметні результати навчання

Цілі дисципліни	Метою дисципліни є формування високого рівня кваліфікації музиканта-професіонала шляхом набуття, систематизації та розвитку академічної системи музично-теоретичних знань, умінь і практичних навичок, самоаналізу,
------------------------	---

	<p>необхідних для їх подальшої музичної виконавської та викладацької діяльності. Зокрема, важливими постають завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Формування аналітичного мислення на основі розуміння основних закономірностей гармонії в їх поєднанні з музичною практикою; - Поглиблене усвідомлення найважливіших засад гармонії – ладової теорії, теорії модуляції, фактури, формотворчої ролі гармонії та її естетично виразної сили; - Розвиток навичок свідомого сприйняття і вірної естетичної оцінки різноманітних проявів гармонії (як окремих прийомів, так і форм в цілому) в музиці різних епох та стилів; - Розширення слухового досвіду у галузі музичної літератури різних жанрів та форм.
<p>Компетентності</p>	<p>Загальні (за освітньою програмою)</p> <p>ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 12. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Спеціальні (за освітньою програмою)</p> <p>СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.</p> <p>СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p>

	<p>СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.</p> <p>СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p> <p>СК 15. Здатність здійснювати редакторську / менеджерську/ лекторську/ аранжувальну / звукорежисерську діяльність в сфері музичного мистецтва.</p> <p>СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.</p> <p>СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.</p> <p>Поглиблені для курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Здатність аналітично сприймати та вирізняти особливості багатоголосного музичного складу; – Здатність орієнтуватися у жанрах багатоголосної музики та розрізняти їх за стильовою спрямованістю; – Здатність виявляти закладені в музичному творі можливості виконавських інтерпретацій творів; – Здатність усвідомити зміст найважливіших наукових понять та термінів, використання їх у професійній діяльності.
--	---

<p>Результати навчання</p>	<p>(за освітньою програмою)</p> <p>РН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.</p> <p>РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>РН 6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової / творчої проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи / підготовки програми публічного концертного виступу відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.</p> <p>РН 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми / концертної програми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах / формах публічної презентації.</p> <p>РН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.</p> <p>РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.</p> <p>РН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>РН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.</p> <p>Поглиблені для курсу :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Демонструвати вміння виконання цифрованих гармонічних послідовностей, створення гармонічних побудов у якості акомпанементу, здійснювати тонально-гармонічний аналіз творів різних стилів; – Демонструвати вміння вирішувати задачі з гармонії; – Демонструвати навички гармонізації мелодичних побудов.
<p>Вимоги до підготовки слухачів (міждисциплінарні зв'язки, що сприяють вивченню дисципліни)</p>	<p>У структурно-логічній схемі ОПП дисципліна “Гармонія” вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр і є дисципліною, що спрямована на формування музиканта-професіонала, забезпечуючи рівень його слухової та виконавської компетентності, зокрема музично-аналітичного мислення.</p> <p>Дисципліна “Гармонія” використовує досягнення та методи основних дисциплін циклу професійної попередньої та</p>

	<p>паралельної підготовки, наприклад, спеціального класу, теорії музики, сольфеджіо. Курс має виходи також на предмети «Вокально-хорове сольфеджіо», «Поліфонія», «Аналіз музичних творів», «Аранжування» та ін. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації майбутніх виконавців та викладачів спеціальних дисциплін.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Розділ 1. Гармонія як один з основоположних компонентів музики. Склад та фактура. Гармонія як фактор формоутворення. Тема 1.1. Вступ до гармонії. Тема 1.2. Повна діатоніка. Другорядні септакорди та їх стильова еволюція. Тема 1.3. Діатонічні секвенції.</p> <p>Розділ 2. Ладова альтерація. Тема 2.1. Альтерація акордів S та D груп. Побудова та особливості розв'язання. Тема 2.2. Альтеровані акорди в класичному та романтичному періодах європейської музики. Тема 2.3. Органний пункт та його види. Роль органних пунктів у музичній формі.</p> <p>Розділ 3. Ступені спорідненості тональностей. Тема 3.1. Типи тональних відносин. Тональності I ступеню спорідненості. Тема 3.2. Мажоро-мінорні та міноро-мажорні системи. Тема 3.3. Модуляції та відхилення в тональності II ступеню спорідненості.</p> <p>Розділ 4. Енгармонізм. Енгармонічні модуляції. Тема 4.1. Поняття енгармонізму. Модуляції. Модуляції в далекі тональності (хроматична спорідненість). Тема 4.2. Енгармонічні модуляції через малий мажорний септакорд. Тема 4.2. Енгармонічні модуляції через зменшений септакорд. Тема 4.3. Енгармонічні модуляції через альтеровані акорди (через малий мажорний септакорд альтерований – з підвищеною та з пониженою квінтою).</p> <p>Розділ 5. Неакордові звуки (Мелодична фігурація). Тема 5.1. Мелодична фігурація: загальна характеристика. Види мелодичної фігурації. Тема 5.2. Основні прийоми мелодичної фігурації – типи неакордових звуків: допоміжні та прохідні діатонічні та хроматичні звуки, затримання, передйом, камбіата, стрибкові допоміжні звуки. Тема 5.3. Строга та вільна мелодична фігурація.</p>

	<p>Розділ 6. Основні етапи історичного розвитку гармонії. Тема 6.1. Гармонія епохи бароко. Тема 6.2. Гармонія епохи віденських класиків. Класична тонально функціональна система гармонії. Тема 6.3. Гармонія епохи романтизму (епоха раннього романтизму – середина XIX ст., пізньоромантична епоха – кінець XIX-початок XX ст.). Тема 6.4. Загальні основи гармонії XX століття (хроматична ладова система, структура вертикалі, акордика, взаємодія модальних та тональних принципів висотної організації). Тема 6.5. Сучасна гармонія.</p>
<p>Дидактичні методи</p>	<p>За засобом передачі інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> • комунікативні (бесіда, дискусія, розповідь, пояснення, інструктаж, діалог); • наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження); • практичні (ділова гра, творчий пошук, тренувальні вправи; порівняльний аналіз); • метод проблемного викладу. <p>За ступенем самостійності мислення</p> <ul style="list-style-type: none"> • репродуктивні, • проблемно-пошукові, • евристичні; <p>За ступенем керування навчальною діяльністю</p> <ul style="list-style-type: none"> • під керівництвом викладача (індуктивно-дедуктивні), • самостійна робота студентів. <p>На заняттях з гармонії студенти виконують творчі завдання у наступних формах: тонально гармонічний аналіз музичних творів різних стилів та спеціальних учбових прикладів у чотириголосній фактурі; письмові роботи (розв'язування задач – гармонізація сопрано або баса; створення власних гармонічних побудов); вправи на фортепіано (виконання цифрованих гармонічних послідовностей, самостійно створених гармонічних побудов у формі періоду або окремих невеликих речень, різноманітних секвенцій, розв'язання альтерованих акордів).</p> <p>У разі роботи в дистанційному форматі може використовуватись віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom; комунікаційна платформа Zoom, Meet та ін.. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через месенджери чи електронну пошту (за вибором академічної групи).</p>
<p>Література</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андросюк П. Гармонія в музичних прикладах. Київ: Мистецтво, 1963. 193 с. 2. Асеев І. Збірник задач з гармонії. Київ: Муз. Україна, 1981. 74 с. 3. Аэрова Ф. Ладовая альтерация. Київ: Муз. Україна, 1962. 145 с. 4. Дубінін І. М. Гармонія: у 2-х ч. Ч. 1. 2-е вид., виправ. й доп. Київ: Муз. Україна, 1981. 136 с. 5. Дубінін І. М. Гармонія: у 2-х ч. Ч. 2. 2-е вид., виправ. й доп.

	<p>Київ: Муз.Україна, 1982. 175 с.</p> <p>6. Завісько Н. З., Лемішко М. М. Гармонія. Ч. II: Хроматика. Навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2016. 216 с.</p> <p>7. Задачі по гармонії. 150 мелодій для гармонізації : навч. посіб. Для початкової мистецької освіти / уклад. В. М. Завісько. Київ, 2019. 36 с.</p> <p>8. Золочевський В. Про модуляцію. Київ: Муз. Україна, 1972. 283 с.</p> <p>9. Красовська Э. М., Виноградов Г. В. Курс гармонії за фортепіано. Київ: Музична Україна, 1983.</p> <p>10. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу. На матеріалі українських композиторів-класиків XIX – поч. XX ст. Київ: Держ. вид-во образотворчого мист. і муз. літ-ри УСРС, 1959. 56 с.</p> <p>11. Лемішко М. М. Гармонія. Ч. I: Діатоніка. Навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2000. 224 с.</p> <p>12. Мазур І. І. Септакорди від Баха до Бріттена. Одеса. 2001. 60 с.</p> <p>13. Пасічник В. Гармонія. Методичний посібник. Львів: Растр-7, 2015. 56 с.</p> <p>14. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Гармонія: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 140 с.</p> <p>15. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії. Вінниця, 2012.</p> <p>16. Теплицький О. Творчі вправи в курсі гармонії. Київ: Муз. Україна, 1984. 135 с.</p>
<p>Додаткова література</p>	<p>1. Бондаренко Т. Розвиток творчих навичок на уроках гармонії. Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів. Київ: Мистецтво, 1983.</p> <p>2. Любомирський Г. Керівництво до практичного вивчення гармонії. Курс перший. Пристосоване до самонавчання і викладено в 32 уроках. Київ, 1914. 140 с.</p> <p>3. Орфеев С. Одновисотні тризвуки і тональності. Київ: Муз. Україна, 1969. 90 с.</p> <p>4. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Методичні рекомендації з курсу “Гармонія” для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівня акредитації. Львів: Растр-7, 2015. 48 с.</p> <p>5. Полтавцева Г. Б. Навчальний посібник «Гармонія» І. М. Дубініна (до 100-річчя від дня народження автора). Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. 2018. Вип. 48. С. 236–252.</p> <p>6. Практичні завдання з фортепіано у курсі гармонії з аудіоприкладми. Посібник для фах. перед вищої мист. освіти / уклад. О. В. Іванова. Київ, 2019.</p> <p>7. Самохвалов В. До питань вивчення поліявищ в гармонії (проблеми класифікації акордики). Українська та світова музична культура: сучасний погляд. Вип. 36. Кн. 1. Київ, 2005. С. 95–108.</p> <p>8. Самохвалов В. Про фактор внутрішньофонічної централізації</p>

	<p>співзвучь. Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 1 (13). Тернопіль – Київ, 2005. С. 31–37.</p> <p>9. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці ХХ ст. Київ: Муз. Україна, 1983. 160 с.</p> <p>10. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 1. Київ: Муз. Україна, 1975. 576 с.</p> <p>11. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 2. Київ: Муз. Україна, 1979. 402 с.</p> <p>12. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі українських композиторів-класиків ХІХ – початку ХХ ст.). – Київ: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959.</p>
Технічне забезпечення	Облаштована відповідними меблями аудиторія; фортепіано (рояль); дошка, крейда; доступ до інтернет; доступ до платформи Zoom та ін. (у випадку дистанційного навчання); основна і додаткова література, звуковідтворювальна апаратура.

Сума стартових балів та балів за екзамен/залік переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Метод оцінювання	Кількість	Мінімальна оцінка в балах	Найвища оцінка
Залік Екзамен	1 1	60	100

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	дуже добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	достатньо
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Правила взаємодії	Політика навчальної дисципліни визначається положеннями ОНМА імені А.В. Нежданової щодо організації освітнього процесу.
Додаткова інформація	Силабус дисципліни оновлено та ухвалено на засіданні кафедри теорії музики та композиції (протокол №15 від 30.06.2023), погоджено колегією забезпечення якості освіти (протокол № 3 від 03.07.2023), розглянуто на засіданні Науково-

	методичної ради (Протокол №6 від 03.07.2023) та затверджено на засіданні Вченої ради Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової (Протокол №14 від 04.07.2023).
--	---